

Mechorosty přístupných jeskyní České republiky

Svatava Kubešová

botanické oddělení, Moravské zemské muzeum
Hviezdoslavova 29a, 62700 Brno

e-mail: skubesova@mzm.cz

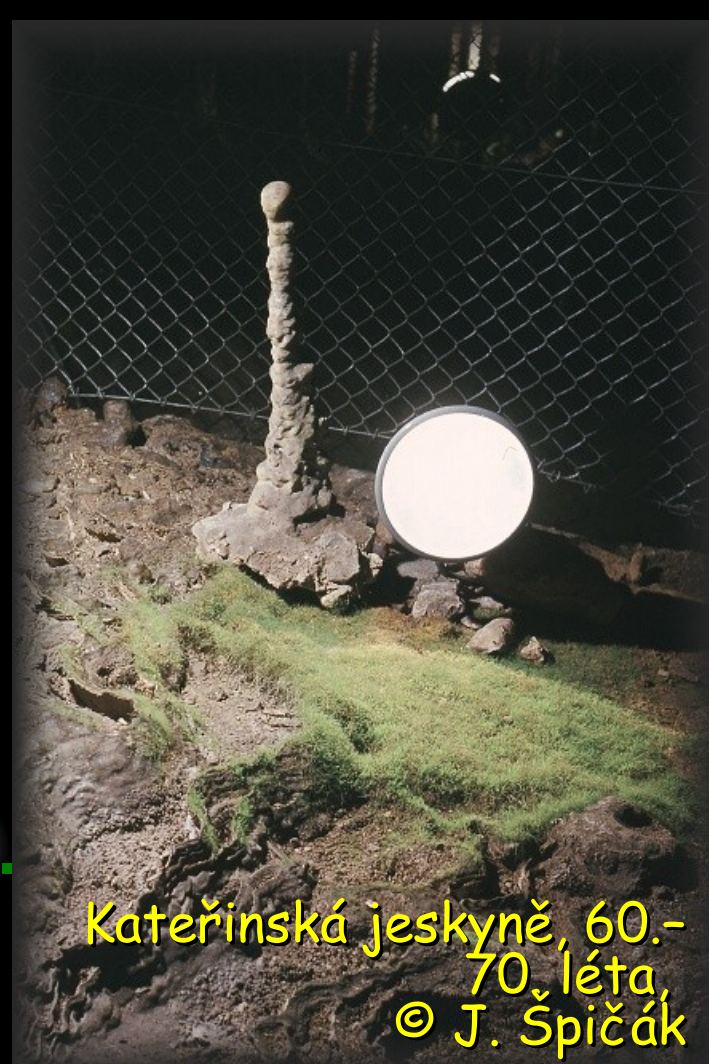


Cíle

- prozkoumat a dokumentovat současný stav bryoflóry v blízkosti světla ve vybraných zpřístupněných jeskyních
- porovnat stav v letech 1960–70 se současným stavem

Metodika

- údaje z 60.–70. let jsem získala z dostupných literárních pramenů: Šeda (1962) a Vaněčková (1978)
- sběr dat dokumentujících současný stav proběhl v roce 2004
- provedla jsem srovnání současné druhové skladby a historického stavu a zastoupení růstových forem a životních strategií v obou obdobích



Studované jeskyně

- pět jeskyní zpřístupněných veřejnosti: Balcarka, Kateřinská, Javoříčské, Punkevní a Sloupsko-Šošůvské
- jsou vytvořené v devonských vápencích
- klima uvnitř jeskyní se vyznačuje vyrovnanou teplotou a vysokou relativní vzdušnou vlhkostí
- základní charakteristiky provozu jeskyní

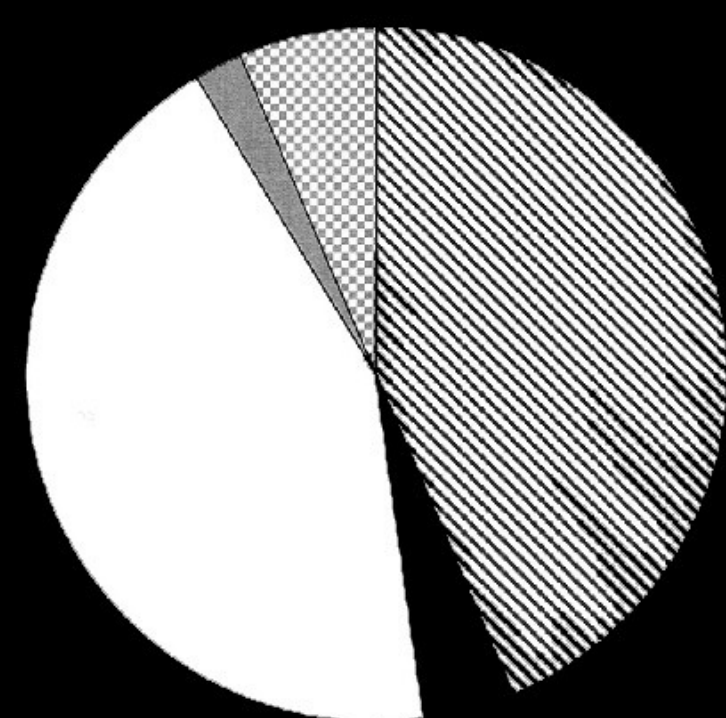


	Balcarka	Kateřinská	Javoříčko	Punkevní	Sloupsko-Šoš.
čas prohlídky [min]	50	30	70/40	90	100/60
délka trasy [m]	700	430	740/400	1400	1610/890
otevírací období [měsíc]	9	9	7	12	9
průměrná návštěvnost za měsíc	4000	7000	7000	16000	5000

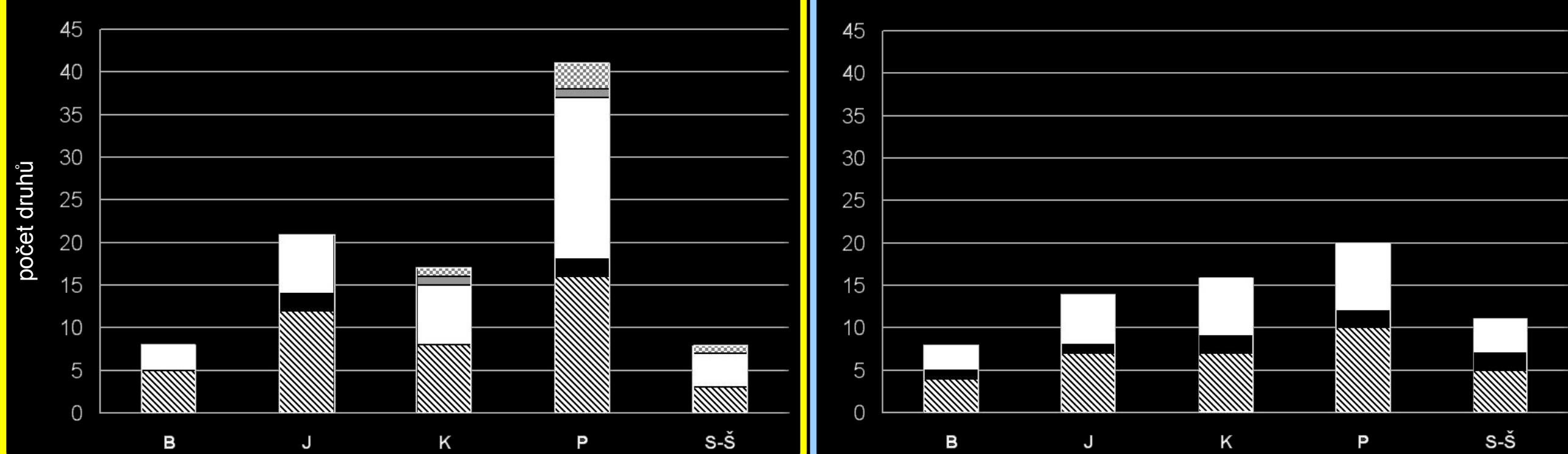
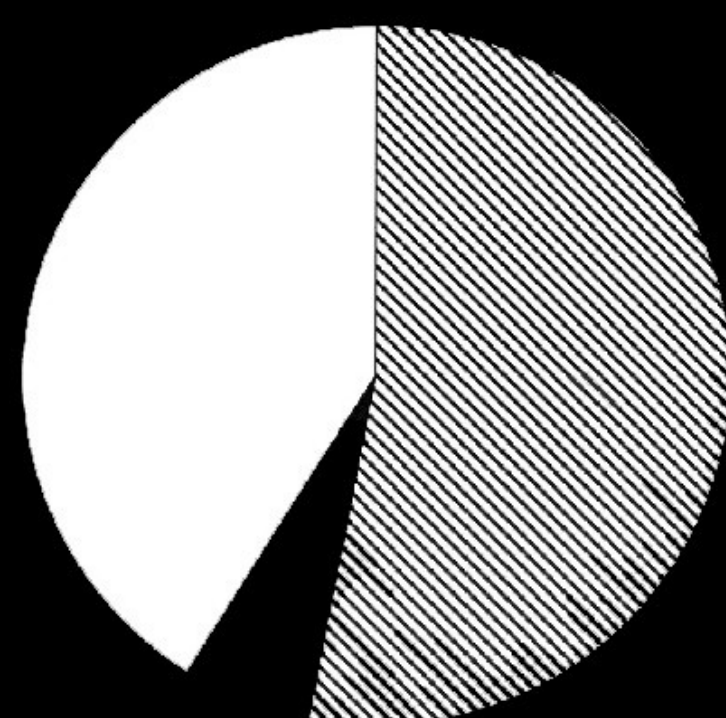
Životní strategie (life strategies)

- kolonisté (colonist) □ prchavé (fugitive) ■ vytrvalé (perennial)
- víceleté s kyvadl. strat. (long-lived shuttle) ■ jednoleté s kyvadl. strat. (annual shuttle)

1960s-70s



2004



B – jeskyně Balcarka, J – Javoříčské jeskyně, K – Kateřinská jeskyně, P – Punkevní jeskyně, S-Š – Sloupsko-Šošůvské jeskyně

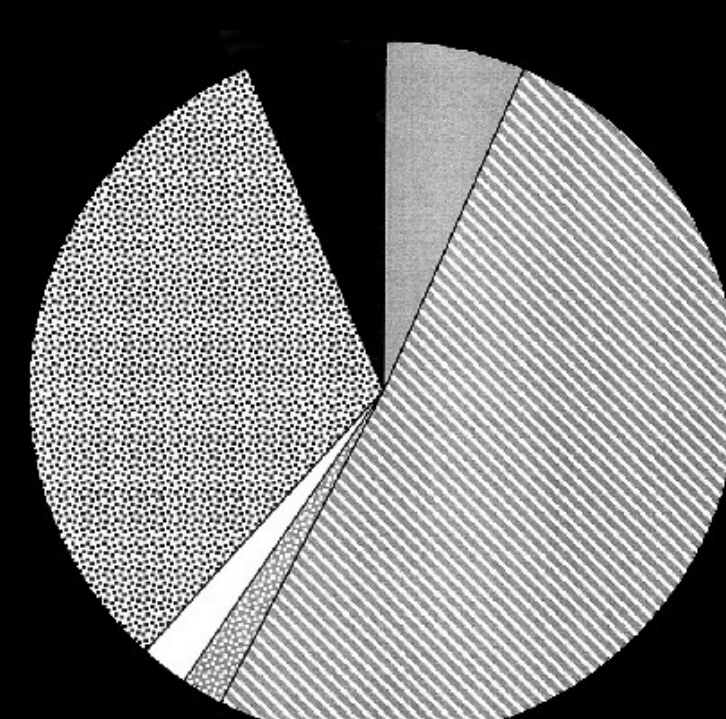
Souhrn

- celkově (v minulosti a v současnosti dohromady) bylo v jeskyních nalezeno 65 druhů mechorostů (pouze mechy)
- v 60.–70. letech 20. století bylo pozorováno 51 druhů mechu
- v roce 2004 jsem našla 35 druhů; jeskyně Balcarka: 9, Javoříčské jeskyně: 16, Kateřinská jeskyně: 17, Punkevní jeskyně: 24, Sloupsko-Šošůvské jeskyně: 13
- 36 % bryoflóry se shoduje (současný stav x minulost)
- 64 % bryoflóry je rozdílných (současný stav x minulost)
- mezi často zaznamenávané druhy (v současnosti i minulosti) patří *Amblystegium serpens*, *Brachythecium velutinum*, *Fissidens taxifolius* a *Leptobryum pyriforme*
- nejvyšší počet druhů byl pozorován v Punkevních jeskyních, což souvisí s dlouhou návštěvnickou trasou a nejvyšší návštěvností
- nejpočetnějšími růstovými formami jsou nízké drny (short turf) a huňaté rohože (rough mat)
- nejpočetnější životní strategie jsou kolonisté (colonist) a vytrvalé (perennial)

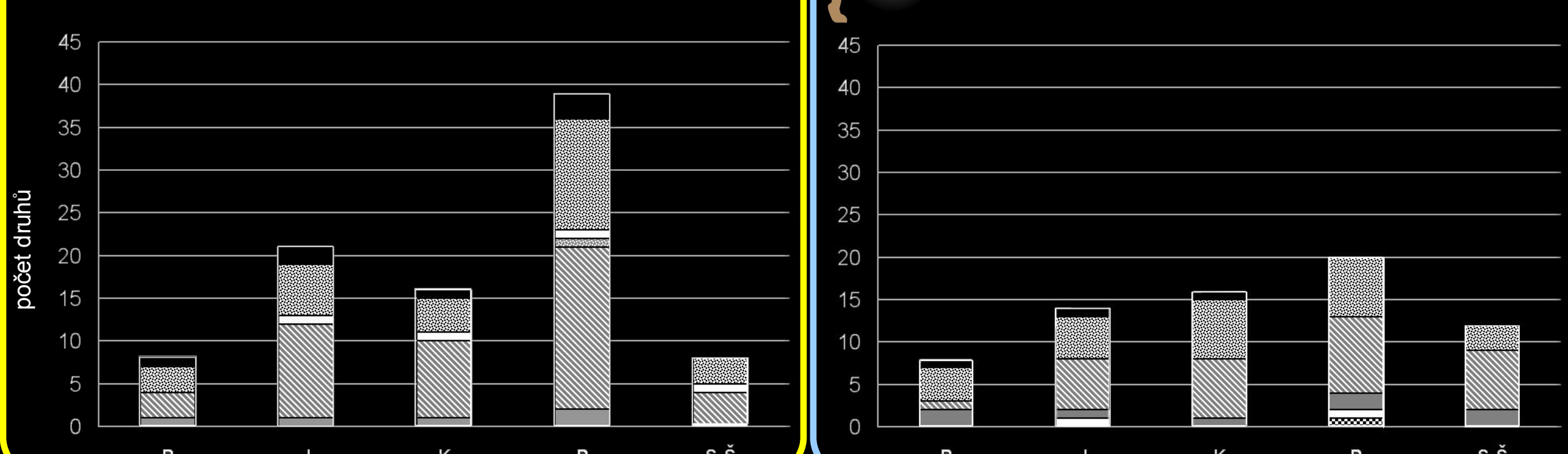
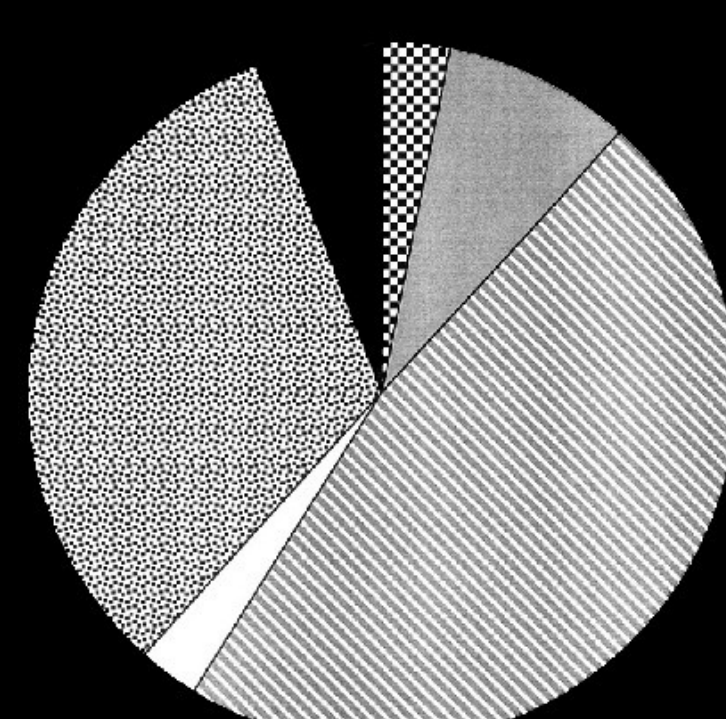
Růstové formy (growth forms)

- otevřený drn (open turf) ■ vysoký drn (tall turf) ■ huňatá rohož (rough mat) □ síť (weft)
- nízký drn (short turf) ■ malý polštář (short cushion) ■ stromeček (dendroid)

1960s-70s



2004



B – jeskyně Balcarka, J – Javoříčské jeskyně, K – Kateřinská jeskyně, P – Punkevní jeskyně, S-Š – Sloupsko-Šošůvské jeskyně

Výčet zaznamenaných taxonů

- *Amblystegium kochii*
- A. *serpens*
- A. *tenax*
- A. *varium*
- * *Aulacomnium androgynum*
- * *Barbula convoluta*
- * *B. unguiculata*
- * *Brachythecium rivulare*
- B. *rutabulum*
- * B. *salebrosum*
- B. *velutinum*
- * *Brachythecium* sp.
- Bryoerthrophyllum recurvirostre*
- Bryum caespiticium*, B. *inclinatorum*
- B. *capillare* agg.
- B. *rubens*
- * B. *weigeli*
- Bryum* sp.
- * *Camplothecium* sp.
- * *Campylium elodes*
- * C. *hispidulum*
- Ceratodon purpureus*
- * *Cirriphyllum piliferum*
- Cratoneuron filicinum*
- C. *decepiens*
- Ctenidium molluscum*
- Didymodon fallax*
- D. *rigidulus*
- D. cf. *sinuosus*
- Dichodontium pellucidum*
- *Encalypta streptocarpa*
- Eucladium verticillatum*
- * *Eurhynchium angustirete*
- E. *hians*
- E. *pulchellum*
- * E. *Schleicheri*
- Fissidens bryoides*
- * F. *dubius*
- F. cf. *gracillifolius*
- * F. *pusillus*
- Bryum* sp.
- F. *taxifolius*
- Funaria hygrometrica*
- * *Gymnostomum aërginosum*
- Leptobryum pyriforme*
- * *Mnium marginatum*
- Mnium* sp.
- Orthothecium intricatum*
- * *Oxystegus cylindricus*
- *Plagiothecium denticulatum*
- * *Physcomitrium pyriforme*
- * *Plagiomnium affine*
- * P. *rostratum*
- * *Platydictya confervoides*
- *Pohlia cruda*
- P. *nutans*
- * P. *wahlenbergii*
- * *Rhizomnium punctatum*
- * *Rhynchostegium* cf. *megapolitanum*
- * R. *murale*
- Seligeria* sp.
- * *Taxiphyllum wisgrillii*
- *Thamniium alopecurum*
- * *Timmia bavarica*
- * *Tortella tortuosa*
- * *Tortula atrovirens*
- Tortula muralis*
- Tortula subulata*
- *Weissia* sp.



Literatura

Šeda Z. (1962): Mechová vegetace Javoříčských jeskyní míru na Dražanské vysočině. – manuskript, Brno, 14 pp.
Vaněčková L. (1978): Příspěvek k výzkumu flóry některých moravských jeskyní (Paper to the research of flora of some Moravian caves). – *Speleologický Věstník*, Brno 78(10): 11–21.



Poděkování: za vstřícný přístup a umožnění práce děkuji správcům všech jeskyní; výzkum a prezentace byly podpořeny grantem RK04P03OMG023 a výzk. záměrem MK00009486201; za poskytnutí „skřítka“ děkuji jeho autorům (www.amanitadesign.com)